

34817 - شىرىكنىڭ ھەقىقىي مەنىسى نېمە ؟ ئۇنىڭ تۈرلىرىچۇ؟

سوئال

مەن دائىم **بۇ چوڭ شىرىك ، بۇ كىچىك شىرىك** دىگەننى ئوقۇيمەن . بۇ ئىككىسىنىڭ ئارىسىدىكى پەرىقنى چۈشەندۈرۈپ قوياالمىسىز ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

ئەڭ مۇھىم ۋاجىپلارنىڭ بىرى شىرىكنىڭ مەنىسىنى ، ئۇنىڭ خەتىرىنى ھەمدە ئۇنىڭ ھەرخىل تۈرلىرىنى بىلىش ، شۇندا بىزنىڭ تەۋھىدىمىز(ئاللاھنىڭ بىرلىكىگە ئىشىنىش) ۋە ئىسلامىمىز مۇكەممەل بولىدۇ ، ھەمدە ئەقىدىمىز ساغلام بولىدۇ . بىز دەيمىز- ئاللاھ كۈچ- قۇۋۋەتنىڭ مەنبەسى ھەمدە توغرا يول ئۇنىڭدىن كېلىدۇ :

بىلىڭكى ، ئاللاھ سىزنى يىتەكلىسۇن ، شىرىك دىگەن بۇ سۆزنىڭ مەنىسى ھەمرا تۇتۇش ، شىرىك قىلىش دىگەنلىك ، يەنى ، بىر ئادەمنى يەنە بىر ئادەمنىڭ شىرىكى دەپ قاراش . ئەرەبچىدە [ئەشرەكە بەينەھۇما(ئۇ ئۇلارغا بىرلىكتە قېتىلدى)] ئۇلارنى باراۋەر ھالەتتىكى ئىككەيلەن دەپ قارىغاندا دېيىلىدۇ ؛ ياكى [ئەشرەكە فىي ئەمرى غەيرەھ (ئۇ باشقا بىرىنى ئۇنىڭ ئىشىغا باشلاپ كىردى)] ئۇ ئىككى ئادەمنى ئۇنىڭغا ئارلاشتۇرغاندا دېيىلىدۇ .

ئىسلام ئاتالغۇسىدا ، ئاللاھنىڭ پەرۋەردىگارلىق ، ئىبادەت ياكى ئۇنىڭ ئىسىم - سۈپەتلىرىدە شىرىكى ياكى تەڭدىشى بار دەپ قاراشتۇر .

تەڭداش بولسا ئوخشىشى ياكى تەڭ ئورۇنداش دىگەنلىك . شۇڭلاشقا ئاللاھ ئۆزىگە تەڭداشلارنى پەيدا قىلىشتىن چەكلىگەن ھەمدە ئۇلارنى ئاللاھنىڭ ئورنىدا ياكى سىرتىدا ئىلاھ قىلىۋالغۇچىلارنى قۇرئاننىڭ نۇرغۇن ئايەتلىرىدە سۆككەن . ئاللاھ دەيدۇ :

ئاندىن سىلەر بىلىپ تۇرۇپ ئاللاھقا تەڭداشلارنى پەيدا قىلماڭلار [ئىنەك (بەقەرە): 22]

« ئۇلار (كىشىلەرنى) اللە نىڭ يولىدىن (يەنى ئىسلام دىنىدىن) ئازدۇرۇش ئۈچۈن ، اللە غا تەڭداشلارنى پەيدا قىلىۋالدى. ئۇلارغا : (دۇنيانىڭ نېمەتلىرىدىن) بەھرىمەن بولۇڭلار ، شۈبھىسىزكى ، سىلەرنىڭ بارىدىغان جايىڭلار دوزاختۇر دېگەن . » [ئىبراھىم : 30]

بىر ھەدىستە پەيغەمبەر(ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن)مۇنداق دىگەن : **كىمكى ئاللاھنىڭ تەڭدىشى بار دەپ دەۋا قىلىپ ئۆلىدىكەن ، دوزاخقا كىرىدۇ .** (بۇخارىي 4497 ، مۇسلىم 92 ، نەقىل قىلغان .)

شېرىكىنىڭ تۈرلىرى :

قۇرئان ۋە ھەدىس تېكىستلىرى شۇنى كۆرسىتىدۇكى ، شېرىك پەيدا قىلىش ھەمدە ئاللاھقا تەڭداشلارنى مەنسۇپ قىلىش بەزىدە ئادەمنى ئىسلام يولىدىن چىقىرىۋېتىدۇ ، بەزىدە ئۇنداق ئەمەس . شۇڭلاشقا ئالىملار شېرىكنى چوڭ شېرىك ۋە كىچىك شېرىك دەپ ئىككىگە بۆلدى . تۆۋەندە ھەربىر تۈرنىڭ قىسقىچە بايانى بار :

1- چوڭ شېرىك

بۇنىڭ مەنىسى : ئاللاھتىن باشقا بىرىگە پەقەت ئاللاھقىلا مەنسۇپ بىر نەرسىنى مەنسۇپ قىلىش ، مەسىلەن ، پەرۋەردىگارلىق ، ئىلاھلىق ھەمدە ئىلاھى ئىسىم - سۈپەتلەر .

شېرىكىنىڭ بۇ تۈرى بەزىدە ئاشكارا بولىدۇ ، مەسىلەن ، بۇتلارغا ، قەبرىلەرگە ياكى ئۆلۈكلەرگە ، ياكى يوقلارغا ئىبادەت قىلغۇچىلارنىڭ شېرىكى .

ياكى ئۇ بەزىدە يۇشۇرۇن بولىدۇ ، مەسىلەن ، ئىشەنچسىزى ئاللاھتىن باشقا ئىلاھلارغا قويغۇچىلار ، ياكى مۇناپىقلارنىڭ شېرىك قىلىشى ۋە كاپىرلىقى . گەرچە ئۇلارنىڭ شېرىك قىلىشى ئۇلارنى ئىسلام يولىدىن چىقىرىۋەتسىمۇ ، ئۇلارنىڭ دوزاخقا مەڭگۈ قالىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرسىمۇ ، بۇ يۇشۇرۇن شېرىك . چۈنكى ئۇلار تاشقى جەھەتتە ئىسلام بىلەن كۆرىنىدۇ ھەمدە ئۆزىنىڭ كاپىرلىقى ۋە شېرىك قىلىنىشىنى يۇشۇرىدۇ ، شۇڭا ئۇلار ئاشكارا مۇشرىك بولماستىن ، يۇشۇرۇن مۇشرىك . شېرىك بەزىدە ئىتىقاد جەھەتتە بولىدۇ :

مەسىلەن : ئاللاھ بىلەن بىللە باشقا ياراتقۇچى ، تىرىلدۈرگۈچى ۋە جان ئالغۇچى ، كائىناتنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرغۇچى ۋە ھۆكۈمرانلىق قىلغۇچى بار دەپ ئىتىقاد قىلىش .

ياكى ئاللاھتىن باشقا مۇتلەق بويسۇنىلىدىغان بىرسى بار دەپ ئىتىقاد قىلىش ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۇ ئۆزى خالاپ رۇخسەت قىلغان ۋە چەكلىگەن نەرسىلەردە ئۇنىڭغا بويسۇنىدۇ ، گەرچە ئۇ نەرسە پەيغەمبەرلەرنىڭ دىنىغا زىت بولسىمۇ .

ياكى ئۇلار مۇھەببەت ۋە ئۇلۇغلاشتا ، مەخلۇقاتلارنى ئاللاھنى سۆيگەندەك سۆيۈپ باشقىلارنى ئاللاھقا شېرىك قىلىدۇ . بۇ ئاللاھ كەچۈرمەيدىغان شېرىكنىڭ بىر تۈرى ، ھەمدە ئۇ ئاللاھ ئېيتقان بىر شېرىك :

بەزى ئادەملەر اللە دىن غەيرىيلەرنى (يەنى بۇتلارنى) اللە غا شېرىك قىلىۋالىدۇ، ئۇلارنى (مەنئىلەرنىڭ) اللە نى دوست

تۇتقىنىدەك دوست تۇتىدۇ (يەنى ئۇلۇغلايدۇ ۋە ئۇلارغا بويسۇنىدۇ). [ئىنەك : 165]

ياكى ئاللاھقا ئوخشاش كۆرۈنمەسلەر (غەيبىلەر) نى بىلگۈچىلەر بار دەپ ئىتىقاد قىلىش . بۇ توغرىدىن بۇرالىغان مەزھەپلەرنىڭ ئارىسىدا ناھايىتى كۆپ ئۇچرايدۇ . مەسىلەن ، رافىزىلەر ، ئىنتايىن سوپىلار ، ۋە ئومۇمەن جەھەتتىن باتىنىيەلەر . رافىزىلەر ئىماملىرىنى كۆرۈنمەسلەرنى بىلىدۇ دەپ ئىتىقاد قىلىدۇ ، ھەمدە باتىنىيەلەر ۋە سۇپىلار ئەۋلىيالرى (مۇقەددەس كىشى) قاتارلىقلاردا ھەققىدە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىتىقاد قىلىدۇ . ۋە يەنە پەقەت ئاللاھقىلا لايىق كىلىدىغان ھالەتتە رەھىم - شەپقەت قىلغۇچى بار ، ئۇ ئاللاھقا ئوخشاش رەھىم - شەپقەت كۆرسىتىدۇ ھەمدە ئىبادەت قىلغۇچىلىرىنىڭ گۇناھلىرىنى كەچۈرىدۇ ،

ئۇلارنىڭ يامان قىلمىشلىرىدىن ئۆتىدۇ دەپ ئىتىقاد قىلىش .

شەرىك بەزىدە سۆزلەردە بولىدۇ :

مەسىلەن ، ئاللاھتىن باشقا بىرىگە دۇئا قىلىدىغانلار ، ياكى ياردەم تەلەپ قىلىدىغانلار ، ئاللاھتىن باشقا ھېچكىم باشقۇرالمىدىغان ئىشلاردا باشقىلاردىن پاناھلىق تىلەش ، چاقىرىلغۇچى(دۇئا قىلىنغۇچى) مەيلى پەيغەمبەر ، ئەۋلىيا (ئۇلۇغ كىشى) ، پەرىشتە ياكى بىر جىن ياكى باشقا بىر مەخلۇق بولسۇن . بۇ ئادەمنى ئىسلام يولىدىن چىقىرىۋېتىدىغان چوڭ شەرىكنىڭ بىر تۈرى .

ياكى مەسىلەن ، دىننى مەسخىرە قىلغۇچىلار ياكى ئاللاھنى ئۇنىڭ مەخلۇقاتلىرىغا ئوخشاتقۇچىلار ، ياكى ئاللاھتىن بۆلەك يەنەبىر ياراتقۇچى ، ياكى رىزىق بەرگۈچى ياكى تىزگىنلەپ تۇرغۇچى بار دىگۈچىلەرگە ئوخشاش .
شەرىك بەزىدە ئىش-ھەركەتلەردە بولىدۇ :

مەسىلەن ، ئاللاھتىن بۆلەك بىرنەرسىگە قۇربانلەپ قىلغۇچىلار ، ناماز ئوقۇغۇچىلار ياكى سەجدە قىلغۇچىلار، ياكى ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىلىرىنىڭ ئورنىغا قانۇنلارنى تۇرغۇزغۇچىلار ھەمدە بۇ قانۇننى كىشىلەر ھۆكۈم قىلغاندا جەزمەن ئاساسلىنىشقا تىگىشلىك قىلغۇچىلار ؛ ياكى كاپىرلارنى يۆلەيدىغان ھەمدە مۇئىمىنلەرگە قارشى ئۇلارغا ياردەم بەرگۈچى ھەمدە باشقا ئىيماننىڭ ئاساسى مەنىسىگە زىت كېلىدىغان ھەمدە ئادەمنى ئىسلام يولىدىن چىقىرىۋېتىدىغان ئىش-ھەركەتلەرگە ئوخشاش .
ئاللاھتىن بىزنى ئامان-ئىسەن قىلىشىنى سورايمىز .

2- كىچىك شەرىك

بۇ چوڭ شەرىككە ئايرىدىغان ھەرقانداق نەرسىنى ، ياكى تېكىستلەردە شەرىك بولىدۇ دەپ بايان قىلىنغان ، بىراق چوڭ شەرىك بولۇش دائىرىسىگە يەتمىگەن ھەرقانداق نەرسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ .
بۇ ئادەتتە ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ :

1_ ئاساسى يوق ھەمدە ئاللاھ رۇخسەت قىلمىغان ئۇسۇللارغا ھىسسىيات جەھەتتىن باغلىنىش ، مەسىلەن ، قول ۋە مارجان قاتارلىقلارنى قوغدايدۇ ياكى يامان كۆزلەردىن ساقلايدۇ دىگەن ئاساستا ئېسىش . بىراق ئاللاھ ئۇلارنى يا شەرىئەتتە ياكى كائىناتنىڭ قانۇنىيىتىدە ئۇنداق قوغدىنىشنىڭ ئۇسۇللىرى قىلمىغان .

[تەرجىماننىڭ ئىزاھاتى : قول دىگەن سۆز مىتال ، ساپال قاتارلىقلاردىن ياسالغان ، ئادەتتە يېشىل ياكى كۆكۈش كېلىدىغان

نەرسىلەر بولۇپ ، بىر قىسىم كىشىلەر ئۆزىنىڭ خاتا ئەقىدىسى بويىچە يامان كۆزدىن ساقلايدۇ دەپ ئېسىۋالىدۇ]

3- بەزى ئادەم ۋە نەرسىلەرنى پەرۋەردىگارلىققا كۆتۈرۈۋەتمەيدىغان دەرىجىدە ئۇلۇغلاش ، مەسىلەن ، ئاللاتىن بۆلەك مەلۇم بىر نەرسە بىلەن قەسەم قىلىش ، ياكى ، **ئاللاھ ۋە پالانى بولمىغان بولسا** دىگەنگە ئوخشاش سۆزلەرنى قىلىش .

ئالىملار شەرىئەت تېكىستلىرىدە شەرىك تىلغا ئېلىنغاندا ، چوڭ شەرىكنى كىچىك شەرىكتىن پەرىقلەندۈرۈشكە كۆرسەتمىلەرنى بەلگىلىدى ، بۇ كۆرسەتمىلەر تۆۋەندىكىچە :

(1) - پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) بۇ ئىش - ھەركەتنى قىلىش كىچىك شىرىك بولىدۇ دەپ ئوچۇق بايان قىلغان بولسا ، مەسىلەن ، [المسند(27742)] دە نەقىل قىلىندىكى ، مەھمۇد بىن لەبىد مۇنداق دىگەن : پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن : **مەن سىلەر ئۈچۈن ئەڭ قورقىدىغان نەرسە - كىچىك شىرىك.**

ئۇلار : ئى ئاللاھ ئەلچىسى ، كىچىك شىرىك دىگەن نىمە ؟ ، دىدى . ئۇ : **كۆز - كۆز قىلىش (رىياخورلۇق قىلىش) ، ئاللاھ كىشىلەر ئىش - ھەركەتلىرىگە جاۋاب قايتۇرلىدىغان كۈندە مۇنداق دەيدۇ : سىلەر بۇدۇنيادا ئىش - ھەركەتلىرىڭلارنى كۆز - كۆز قىلغان كىشىلەرنىڭ قېشىغا بىرىڭلار ، ھەمدە ئۇلارنىڭ قېشىدا نىمە مۇكاپات بارلىقىنى كۆرۈڭلار .** ، دىدى . [ئەلبانىي] السلسلة الصحيحة(951) دە توغرا ھەدىس دەپ تۈرگە ئايرىدى .

(2) - شىرىك سۆزى قۇرئان ۋە ھەدىس تېكىستلىرىدە ئىنىق بولمىغان شەكىلدە كەلسە ، بۇ ئادەتتە كىچىك شىرىكنى كۆرسىتىدۇ ، ھەمدە بۇنىڭ مىساللىرى ناھايىتى كۆپ . مەسىلەن ، پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن : **ئەپسۇنلار ، تۇمارلار ۋە مۇھەببەت ئەپسۇنلىرى - شىرىك .** [ئەبۇ داۋۇت نەقىل قىلغان ، 3883 ؛ ئەلبانىي] السلسلة الصحيحة(331) دە توغرا ھەدىس دەپ تۈرگە ئايرىدى .

بۇ يەردىكى شىرىكتىن دىمەكچى بولغىنى - چوڭ شىرىك بولماستىن ، كىچىك شىرىك . تۇمارلار بولسا بالىلارغا ئېسىپ قويۇلىدىغان كۆكۈش مارجانغا ئوخشاش نەرسىلەر بولۇپ ئۇلار بۇ نەرسىلەر ئۇلارنى يامان كۆزدىن قوغدايدۇ دەپ بىلجىرلىشىدۇ .

مۇھەببەت ئەپسۇنلىرى بولسا ، ئۇلار قىلىدىغان بىر خىل ئىش بولۇپ ، بۇ بىر ئايالنى ئېرىگە ھەمدە ئەرنى ئايالىغا ئامراق قىلىدۇ دەپ بىلجىرلىشىدۇ .

(3) - ئەگەر ساھابىلار شەرىئەت تېكىستلىرىدىن بۇ يەردىكى شىرىكتىن دىمەكچى بولغىنى چوڭ شىرىك ئەمەس ، بەلكى كىچىك شىرىك دەپ چۈشەنگەن بولسا . شەكسىزكى ساھابىلارنىڭ چۈشەنچىسى نەزەرگە ئېلىنىدۇ ، چۈنكى ئۇلار ئاللاھنىڭ دىنى ھەققىدە ئەڭ بىلىملىك ھەمدە قانۇن تۇرغۇزغۇچىنىڭ دىمەكچى بولغىنىنى ئەڭ چۈشىنىدىغان كىشىلەردۇر . مەسىلەن ، ئەبۇ داۋۇت (3910) ئىبنى مەسئۇدتىن نەقىل قىلىدۇكى ، پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) : **پال - شىرىك** .

پال - شىرىك دەپ ئۈچ قىتىم دىدى ، بىزنىڭ ئارىمىزدا بولۇپ قالسا ، ئاللاھ ئۇنى تەۋەككۈل (ئىشەنچسىزلىك) ئاللاھقا قويۇش (ئارقىلىق ئۇنىڭدىن يوقىتىدۇ . **بىزنىڭ ئارىمىزدا بولۇپ قالسا** دىگەن بۇ سۆز ، داڭلىق ھەدىس شۇناسلارنىڭ شەرھىلىگىنى بويىچە ، ئىبنى مەسئۇدنىڭ سۆزدۇر . بۇ ئىبنى مەسئۇدنىڭ ئۇنى كىچىك شىرىك دەپ چۈشەنگەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ ، چۈنكى ئۇ ، **بىزنىڭ ئارىمىزدا چوڭ شىرىككە چۈشۈپ قالغۇچى بولۇپ قالسا** دەپ دىيەلمەيتتى . ئۇنىڭ ئۈستىگە ، ئاللاھ چوڭ شىرىكنى تەۋەككۈل بىلەن يوقىتىۋەتمەيدۇ ، بەلكى ئۇ ئۇنىڭدىن تەۋبە قىلىشى لازىم .

(4) - ئەگەر پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) شىرىك ياكى كاپىرلىق سۆزىنى ئۇنىڭ دىمەكچى

بولغىنى چوڭى بولماستىن بەلكى كىچىكىنى كۆرسىتىدىغان ئۇسۇلدا شەرھىلىگەن بولسا . مەسىلەن ، بۇخارىي(1038)،
مۇسلىم(74) تەنەقىل قىلدىكى ، زەيد بىن خالىد جۇھەننىي مۇنداق دىگەن : ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق
ئۇنىڭغا بولسۇن) ھۇدەيبىيەدە كېچىدىكى يامغۇردىن كىيىن بىزگە بامدات نامىزىدا ئىماملىق قىلدى . پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ
تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) نامازنى تۈگەتكەندىن كىيىن ، يۈزىنى كىشىلەرگە قىلدى ھەمدە ئۇلارغا مۇنداق دىدى :
پەرۋەردىگارنىڭ نىمە دىگەنلىكىنى بىلەمسىلەر؟ . ئۇلار: ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ ئەلچىسى ياخشى بىلىدۇ ، دىدى . ئۇ مۇنداق دىدى :
« بۈگۈن سەھەر بەندىلىرىمنىڭ بىر قىسمى ماڭا ئىشەنگۈچى (مۇئىمىن) بولدى ، بىر قىسمى ئىنكار قىلغۇچى (كاپىر) بولدى .
ئاللاھنىڭ پەزىلى - كەرىمى ۋە مېھرىبانلىقى بىلەن بىزگە يامغۇر بىرىلدى دىگۈچى بولسا ماڭا ئىشەنگۈچى (مۇئىمىن) ،
يۇلتۇزلارنى ئىنكار قىلغۇچى (كاپىر) ؛ ھەمدە **بىزگە پالانى - پالانى يۇلتۇز بىلەن يامغۇر بىرىلدى** دىگۈچى بولسا مېنى ئىنكار
قىلغۇچى (كاپىر) ، يۇلتۇزلارغا ئىشەنگۈچى (مۇئىمىن) . »

بۇ يەردىكى **كاپىرلىق** دىگەن سۆزنىڭ تەپسىرى ئەبۇ ھۇرەيرىدىن نەقىل قىلىنغان يەنە بىر نەقىلدە بىرىلگەن بولۇپ ، مۇنداق
دىيىلگەن : ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن : « سىلەر پەرۋەردىگارنىڭ
نىمە دىگەنلىكىنى بىلىمىڭلارمۇ؟

ئۇ مۇنداق دىدى : مەن بەندىلىرىمگە نىئەت بەرسەملا ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا بىر گۇرۇپپا ئۇ سەۋەپلىك كاپىر بولدى ، چۈنكى
ئۇلار ئىشلارنى يۇلتۇزلارغا باغلايدۇ ، ئۇلارغا مەنسۇپ قىلىدۇ . » بۇ شۇنى چۈشەندۈرىدۇكى ، بىر ئادەم يامغۇرنىڭ يېغىشىنى
يۇلتۇزلار ئۇنى ياغدۇرغان دەپ ئىتىقاد قىلىپ ، ئۇنى ئۇلارغا مەنسۇپ قىلسا - ئەمەلىيەتتە ئاللاھ يۇلتۇزلارنى يامغۇر
ياغدۇرۇشنىڭ سەۋەبى قىلمىغان تۇرسا - ئۇنىڭ كاپىرلىقى ئاللاھنىڭ نىئەتىگە تۈزكۈرلۈك قىلىشنىڭ بىر تۈرىدۇر . ھەممىگە
مەلۇمكى ، ئاللاھنىڭ نىئەتىگە تۈزكۈرلۈك قىلىش - كىچىك كاپىرلىق . بىراق بىر ئادەم يۇلتۇزلار كائىناتنى تىزگىنلەپ
تۇرىۋاتىدۇ ھەمدە ئۇلار يامغۇر ياغدۇرىدىغانلاردۇر دەپ ئىتىقاد قىلسا ئۇنداقتا بۇ - چوڭ شىرك .

كىچىك شىرك بەزىدە تاشقى ئىش - ھەركەتلەردە بولىدۇ ، مەسىلەن ، تىلتۇمار ، يىپ ، قاتارلىقلارنى ئېسىۋېلىشقا ئوخشاش
ئىش - ھەركەت ۋە سۆزلەرگە ئوخشاش .

ئۇ بەزىدە يۇشۇرۇن بولىدۇ ، ئازراق كۆز - كۆز قىلىشقا ئوخشاش .
شۇنىڭدەك ، ئۇ بەزىدە ئىتىقادتا بولىدۇ :

مەسىلەن ، مەلۇم بىر نەرسە پايدا ئېلىپ كېلىدۇ ، ياكى زىياندىن ساقلايدۇ دەپ ئىتىقاد قىلىش ، ھالبۇكى ئاللاھ ئۇنى ئۇنداق
قىلمىغان بولسىمۇ ؛ ياكى مەلۇم بىر نەرسىدە بەركەت بار دەپ ئىتىقاد قىلىش ، ھالبۇكى ئاللاھ ئۇنى ئۇنداق قىلمىغان بولسىمۇ .

ئۇ بەزىدە سۆزلەردە بولىدۇ :

مەسىلەن ، ئۇلارنىڭ يۇلتۇزلار مۇستەقىل ھالدا يامغۇر ياغدۇرىدۇ دەپ ئىتىقاد قىلماستىن : بىزگە پالانى - پالانى يۇلتۇز بىلەن

يامغۇر بىرىلدى دېيىشى ؛ ياكى ئاللاھتىن باشقا قەسەم قىلىنغۇچى مەلۇم بىر نەرسىنى ئۇلۇغ دەپ ئىتىقاد قىلماستىن ياكى ئۇنى ئاللاھ بىلەن تەڭ دەپ قارىماستىن قەسەم قىلىش ؛ ياكى **ئاللاھ ۋە سەن خالىغان نەرسە** قاتارلىقلارنى دېيىش .
ئۇ بەزىدە ئىش-ھەركەتلەردە بولىدۇ :

مەسىلەن ، زىياندىن ساقلىنىش ياكى توسۇش ئۈچۈن تۇمارياكى يىپ ئېسىش ، چۈنكىمەيلى شەرىئەتتە بولسۇن ، ياكى كائىناتنىڭ قانۇنىيىتىدە بولسۇن ئاللاھ ئۇنداق قىلمىغان بىر نەرسىگە كۈچ-قۇۋۋەتنى مەنسۇپ قىلغۇچى ھەرقانداق ئادەم ئاللاھقا بىرنەرسىنى شىرىك قىلغۇچىدۇر . ۋە شۇنىڭدەك ، مەلۇم ئاللاھ ئۇنىڭدا بەركەت پەيدا قىلمىغان بىرسىدىن بەركەت ئىزدەپ ئۇنى تۇتۇش ، مەسىلەن ، مەسچىتلەرنىڭ ئىشىكلىرىنى سۆيۈش ، ئۇنىڭ بوسۇغۇلىرىنى سىلاش ، ئۇنىڭ توپىسىدىن شىپالىق ئىزدەش ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىشلار .

بۇ شىرىكنىڭ چوڭ ۋە كىچىك قىسمىغا قىسقىغىنە نەزەر . بىز بۇ قىسقا جاۋاب بىلەن تەپسىلىي توختۇلۇشقا ئامالسىزىز .
خۇلاسە :

مۇسۇلمان قىلىشقا تىگىشلىك ئىش بولسا كىچىك ھەم چوڭ شىرىكتىن ساقلىنىش . ئەڭ چوڭ گۇناھ بولسا شىرىك ھەمدە ئاللاھنىڭ بىرىدىن بىر ھەق-ھوقۇقىغا تاجاۋۇز قىلىش ، ئۇ بولسا ئۇنىڭغا بىرنەرسىنى شىرىك قىلماستىن ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىش ، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىش .

شۇڭلاشقا ئاللاھ مۇشرىكلارنى دوزاخقا مەڭگۈ قىلىشقا بەلگىلىدى ھەمدە ئۇلارنى كەچۈرمەيدىغانلىقىنى ئىيتتى ، ھەمدە ئاللاھ جەننەتنى ئۇلارغا ھارام قىلدى ، ئاللاھ دەيدۇ :

اللە ھەقىقەتەن اللە غا شېرىك كەلتۈرۈش گۇناھىنى مەغپىرەت قىلمايدۇ، خالىغان ئادەمنىڭ ئۇنىڭدىن باشقا گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. كىمكى اللە غا شېرىك كەلتۈرىدىكەن، چوڭ گۇناھ قىلغان بولىدۇ . [ئاياللار : 48]

» شۈبھىسىزكى ، اللە مەرەپەمنىڭ ئوغلى ئىسادۇر ، دېگۈچىلەر كاپىر بولدى ، ئىسا : ئى بەنى ئىسرائىل ! مېنىڭ پەرۋەردىگارم ۋە سىلەرنىڭ پەرۋەردىگارىڭلار بولغان اللە غا ئىبادەت قىلىڭلار ، كىمكى اللە غا شېرىك كەلتۈرىدىكەن (يەنى اللە دىن غەيرىگە ئىلاھ دەپ ئېتىقاد قىلىدىكەن) ، اللە ئۇنىڭغا جەننەتنى ھارام قىلىدۇ ، ئۇنىڭ جايى دوزاخ بولىدۇ ، زالىملارغا ھېچبىر مەدەتكار (يەنى اللە نىڭ ئازابىدىن قۇتۇلدۇرغۇچى) بولمايدۇ دېدى .

[داستىخان : 72]

ھەرقانداق دانا ، دىيانەتلىك ئادەم ئۆزىگە شىرىكتىن ئەنسىرەيدۇ ھەمدە شىرىكتىن ساقلىشىنى تىلەپ پەرۋەردىگارغا يۈزلىنىدۇ ، خەلىل ئىبراھىمنىڭ ئىيتىقىدەك :

مېنى ۋە مېنىڭ ئەۋلادلىرىمنى بۇتلارغا چوقۇنۇشتىن يىراق قىلغىن .

[ئىبراھىم : 35]

شۇڭا سەمىمىي ئىشەنگۈچىنىڭ شىرىكتىن ئەنسىرىشى ئۇنىڭ ، پەرۋەردىگارنىڭ ئۇنى ئۇنىڭدىن ساقلىشىغا ھىرىسمەن بولغىنىدەك

كۈچىشى كىرەك ، ھەمدە پەيغەمبەر(ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن)ھەمردەھلىرىغا ئۈگەتكەن كۆپ دۇئالارنى قىلىشى كىرەك ، ئۇ ئۇلارغا مۇنداق دىگەن : « سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى شىرىك چۈمۈلىنىڭ قەدىمىدىنمۇ يۇشۇرۇن بولىدۇ ، بىراق مەن سىلەرگە بىر نەرسە ئۆگىتىمەن ، ئەگەر سىلەر ئۇنى قىلساڭلار چوڭ ۋە كىچىك شىرىكنىڭ ھەر ئىككىلىسى سىلەردىن نىرى قىلىنىدۇ . ئى ئاللاھ ، ھەرقانداق بىر نەرسىنى بىلىپ تۇرۇپ ساڭا شىرىك قىلىپ قويۇشتا سېنىڭدىن پاناھلىق تىلەيمەن ، ھەمدە مەن بىلىمىگەنلىرىمگە كەچۈرۈمىڭنى سورايمەن . دەڭلار . » ئەلبانىي[صحيح الجامع(37319)]دە توغرا ھەدىس دەپ تۈرگە ئايرىغان .

يۇقارقىسى بولسا چوڭ ۋە كىچىك شىرىكنى پەرىقلەندۈرۈش ، ئۇلارنى تونۇش ۋە ئۇنىڭ تۈرلىرىنىڭ بايانى .
ئەمدى ھۆكۈم جەھەتتە ئۇلارنىڭ پەرقى :

چوڭ شىرىك بىر ئادەمنى ئىسلام يولىدىن چىقىرىۋىتىدۇ ، شۇڭا بۇنى قىلغۇچى ئىسلامدىن چىققۇچى ، ۋە ئۇنىڭدىن يانغۇچى دەپ ھۆكۈم قىلىنىدۇ ، شۇڭا ئۇ كاپىر ھەم دىندىن يانغۇچى(مۇرتەد) .

كىچىك شىرىك بىر ئادەمنى ئىسلام يولىدىن چىقىرىۋەتمەيدۇ ، بەلكى ئۇ ئىھتىمال بىر مۇسۇلماندىن سادىر بولىدۇ ، لىكىن ئۇ يەنىلا ئىسلامدا تۇرىۋېرىدۇ ؛ بىراق ئۇنى قىلغۇچى چوڭ خەتەردە بولىدۇ ، چۈنكى كىچىك شىرىك- چوڭ گۇناھ .ئىبنۇ مەسئۇد مۇنداق دىگەن : ئاللاھنىڭ نامى بىلەن يالغان قەسەم قىلىش ، ئۇنىڭدىن باشقا بىرى بىلەن راست قەسەم قىلغىنىدىن ياخشى . شۇڭلاشقا ئۇ ئاللاھتىن بۆلەك بىر نەرسە بىلەن راست قەسەم قىلىشنى(ئۇ كىچىك شىرىك)ئاللاھنىڭ نامى بىلەن يالغان قەسەم قىلىشتىن ناچار ھىساپلىغان ، ھەمدە ھەممىگە مەلۇمكى ، ئاللاھ بىلەن يالغان قەسەم قىلىش بىر چوڭ گۇناھ .

بىز ئاللاھتىن تاكى ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشكەچە ، قەلىپلىرىمىزنى دىندا مۇستەھكەم تۇرغۇزۇشنى سورايمىز ، ھەمدە ئۇنىڭ ئېززىتى بىلەن ئېزىپ كىتىشتىن ساقلىشىنى سورايمىز ، چۈنكى ئۇ - مەڭگۈ ھايات ،ئۆلمەيدىغان زاتتۇر ، بىراق جىن ۋە ئىنسانلار ئۆلىدۇ . ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلگۈچى ، ئەڭ دانا دۇر ، ھەممە نەرسىنىڭ ئاخىرقى قايتىشى ئۇنىڭ دەرگاھىدۇر .